

Τάσος Παπαδόπουλος

8ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΘΕΡΙΝΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΜΕ

ΚΑΣΤΕΛΛΟΡΙΖΟ 10-15 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΑΣΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕ ΘΕΜΑ:

“Οι νέες μορφές επικοινωνίας στις Ακρικές Περιοχές με την αξιοποίηση των νέων Μέσων”

ΕΙΣΑΓΩΓΗ : Επίσκεψη στο Καστελλόριζο μετά από μισό σχεδόν αιώνα. Η πρώτη μου επαφή με το νησί ήταν το 1975 με αφορμή μια τηλεοπτική συνέντευξη με την κυρά της Ρω (Δέσποινα Αχλαδιώτη 1890 -13-5-1982)

Η γλώσσα είναι πολιτισμός ...

Η γλώσσα είναι ιστορία ...

Η γλώσσα είναι σημαντικό μέρος της ταυτότητας μας...

Η γλώσσα είναι η επικοινωνία μας ...

Η γλώσσα είναι η έκφρασή μας...

Επειδή η γλώσσα είναι η αφετηρία κάθε μορφής επικοινωνίας ,

ας ξεκινήσουμε με μια σύντομη ιστορική αναδρομή της πορείας της ελληνικής γλώσσας.

Όπως αναφέρει σε άρθρο του ο Αμφιλόχιος Παπαθωμάς, Καθηγητής Φιλολογίας στο ΕΚΠΑ με αφορμή την καθιέρωση της 9η Φεβρουαρίου ως Παγκόσμιας Ημέρας της Ελληνικής Γλώσσας“, η Ελληνική ανήκει στην ινδοευρωπαϊκή οικογένεια γλωσσών και ομιλείται αδιαλείπτως στην ανατολική Μεσόγειο τουλάχιστον κατά τους τελευταίους τριάντα πέντε αιώνες.

Από την εποχή των μυκηναϊκών πινακίδων της γραμμικής γραφής Β΄ και των ομηρικών ηρώων έως σήμερα, την εποχή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, των greeklish και της ποσοτικής έκρηξης στην παραγωγή και διακίνηση έντυπου, ηλεκτρονικού και προφορικού λόγου.

Στο μακρύ ταξίδι της, η Ελληνική κατόρθωσε να επιβιώσει παρά τις πολλές εθνικές, πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές περιπέτειες που ταλάνισαν τους χρήστες της.

Ως όργανο επικοινωνίας και λογοτεχνικής έκφρασης καλλιεργήθηκε εντατικά, προσέλαβε πολλές μορφές, εξέφρασε ποικίλες ιδεολογίες, βιοθεωρίες και φιλοσοφικά συστήματα.

Τούτο είχε ως αποτέλεσμα να συσσωρευθεί στο πέρασμα του χρόνου ένας απaráμιλλος λεξιλογικός πλούτος, που διευκολύνει τον σημερινό χρήστη στην απόδοση απαιτητικών νοημάτων με σαφήνεια και ακρίβεια”.

Ο Αδαμάντιος Κοραΐς, ένα πρόσωπο που αφιέρωσε την ζωή του στην σύγχρονη ελληνική γλώσσα, όπως επισημαίνει ο καθηγητής Γλωσσολογίας Γιώργος Μπαμπινιώτης, εξηγεί λέγοντας ότι οι Έλληνες υπήρξαν οι πρώτοι μελετητές τής ελληνικής και, γενικότερα, τής ανθρώπινης γλώσσας σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η ανάλυση τής ελληνικής γλώσσας από τους αρχαίους Έλληνες γραμματικούς και φιλοσόφους απετέλεσε, μέσω της Λατινικής την βάση της ανάλυσης όλων των μετέπειτα γλωσσών.

Η ελληνική γλώσσα ως κύρια μορφή «μεταγλώσσας» (λόγου περί γλώσσας), μέσα από την σχολική-παραδοσιακή γραμματική και μέσα από την Παιδεία κυρίως στους χρόνους τής Αναγέννησης, απέκτησε την φήμη, της κατεξοχήν καλλιεργημένης γλώσσας, γλώσσας με υψηλό επικοινωνιακό γόητρο και κύρος.

Η «Κοινή», με την έννοια μιας ενιαίας και ομοιόμορφης προφορικής γλώσσας σε όλη την Ελλάδα, δεν υπήρχε ακόμη στις αρχές του 19ου αιώνα. Οι λόγιοι μιλούν και γράφουν μια λόγια έως αρχαίζουσα γλώσσα, ενώ η προφορική λαλιά των απλών ανθρώπων είναι ακόμη διαλεκτικά διαφοροποιημένη σε έντονο βαθμό και με πολλούς ξενισμούς.

Ο Κοραΐς ήταν η πρώτη προσωπικότητα λογίου με ευρύτερη απήχηση στον Ελληνισμό, που υποστήριζε συστηματικά την ανάγκη υιοθέτησης ενιαίας μορφής γραπτής και προφορικής γλώσσας στην Ελλάδα και ως τέτοια προβάλλει την «κοινή», όπως την ονομάζει, γλώσσα, δηλ. την απλή ομιλουμένη, καθαρισμένη (συστηματικά ομιλεί για «καθαρόν») από τις ξενικές λέξεις.

Επί υπουργίας Γεωργίου Ράλλη το 1975 καθιερώθηκε επίσημα η ενιαία γλώσσα, δηλαδή η κοινή του γραπτού με αυτήν του προφορικού λόγου, με την παράλληλη καθιέρωση του μονοτονικού συστήματος γραφής.

Θυμάμαι το 1975 μετά την Μεταπολίτευση, όταν βρέθηκα νέος σε μια διευθυντική θέση στην ΕΡΤ, φιλόλογοι είχαν αναλάβει την ανασύνταξη των δημοσιογραφικών κειμένων, προκειμένου η τότε κρατική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση να εκπαιδεύσει τρόπον τινά την ελληνική κοινωνία σε μια ενιαία έκφραση προφορικού και γραπτού λόγου.

Βεβαίως υπάρχει και η ντοπιολαλιά που ομιλείται σε πολλές περιοχές της Ελλάδας και της Κύπρου. Στην δεκαετία του 1990 με την έναρξη λειτουργίας ιδιωτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών βρέθηκα σε Κύπρο και Κρήτη οργανώνοντας την λειτουργία τέτοιων νέων ραδιοφωνικών σταθμών και καναλιών.

Διαπίστωσα ότι υπήρχαν πολλά στοιχεία κοινών ιδιωτισμών στον προφορικό λόγο, μεταξύ Κρήτης και Κύπρου. Το γεγονός αυτό είχα την ευκαιρία να το συζητήσω και να το επιβεβαιώσω, με μια συνέντευξη που μου παραχώρησε ο καθηγητής γλωσσολογίας Γ. Μπαμπινιώτης.

Η Ελληνική Γλώσσα είναι μια από τις πλουσιότερες ομιλούμενες γλώσσες. Το διαπίστωσα όταν πριν από πολλά χρόνια γνώρισα μια Αμερικανίδα την κα Macdonald, που ήταν λάτρης του Ελληνικού πολιτισμού, που στα τέλη της δεκαετίας του 1980 είχε αναθέσει σε μια ομάδα Ιαπώνων, να καταγράψουν σε υπολογιστές της εποχής, το Ελληνικό λεξιλόγιο. Οι καταγραφές ξεπέρασαν τα έξι εκατομμύρια.

Η Ελληνική γλώσσα κυριαρχεί στην ιατρική επιστήμη μια και ελληνικές ρίζες έχουν υιοθετηθεί τόσο στην Αγγλική όσο και στην Γαλλική ορολογία. Έχω φέρει να σας δείξω δύο λεξικά που παρουσιάζουν τις ελληνικές λέξεις τόσο στην Αγγλική όσο και στην Γαλλική γλώσσα.

Εδώ και ένα και πλέον αιώνα στον λόγο ήρθε να προστεθεί και η εικόνα. Αρχικά μέσω του κινηματογράφου και εν συνεχεία με την καθολική παρουσία της τηλεόρασης στα σπίτια μας.

Ο Μάρσαλ Μακ Λούαν γεννημένος το 1911 στον Καναδά, που σπούδασε στο Πανεπιστήμιο της Μανιτόμπα και στη συνέχεια στο Κέιμπριτζ της Βρετανίας, εισήγαγε το 1961 στο βιβλίο του ο *Γαλαξίας του Γουτεμβέργιου* τον όρο «οικουμενικό χωριό», αναφερόμενος στην τηλεόραση, που τότε έκανε τα πρώτα της βήματα.

Το βιβλίο συζητήθηκε στους ακαδημαϊκούς κύκλους, όπου ο συγγραφέας εθεωρείτο μαύρο πρόβατο. Το ακαδημαϊκό κατεστημένο δεν μπορούσε να δεχθεί ότι το οικοδόμημα του τυπογραφικού πολιτισμού κλονιζοταν.

Είχε επιβιώσει παγκοσμίως της επανάστασης του Γουτεμβέργιου, είχε περάσει από την περγαμηνή και το χειρόγραφο στο τυπωμένο βιβλίο και τώρα ερχόταν ένας Καναδός να ανατρέψει μεθοδολογίες και αναλυτικά πρότυπα αιώνων και να αποδείξει ότι οι παραδοσιακές μορφές μάθησης ήταν νεκρές και πως η παγκοσμιοποίηση των μέσων οδηγεί στην παγκοσμιοποίηση της συνείδησης.

Κι όμως σήμερα εξήντα χρόνια μετά, βλέπουμε ότι η πρόβλεψη του Μακ Λούαν ήταν προφητική, μια και σήμερα όλοι παρακολουθούμε σε Real Time οτιδήποτε συμβαίνει στον πλανήτη και μας δημιουργείται η αίσθηση ότι είμαστε παρόντες, ακόμη και στους πολέμους, όπως συμβαίνει στις μέρες μας στην Ουκρανία.

Μετά από κυριαρχία εξήντα και πλέον χρόνων της τηλεόρασης στην χώρα μας, ήρθε να περιοριστεί σημαντικά η επιρροή της από τα λεγόμενα social media.

Οι ραγδαίες εξελίξεις της τεχνολογίας, internet, νέα εργαλεία, όπως εύχρηστες χαμηλού κόστους κάμερες υψηλής ευκρίνειας που είναι ενσωματωμένες στο κινητό μας, οπτικές ίνες, δορυφορικές λήψεις, δημιουργούν νέα δεδομένα, που μπορούν να οδηγήσουν σε νέους δρόμους την επικοινωνία, όπως είναι το you tube, το facebook, το instagram, το twitter κλπ.

Μισό και πλέον αιώνα μετά, την τηλεοπτική κυριαρχία, ο [Μαρκ Ζούκερμπεργκ](#) ιδιοκτήτης της Meta ανακοίνωσε την έναρξη δοκιμών των κοινοτήτων [WhatsApp](#).

«Είναι σαφές εδώ και λίγο καιρό ότι ο τρόπος που επικοινωνούμε στο διαδίκτυο αλλάζει», τόνισε Mr. Facebook και πρόσθεσε ότι «οι περισσότεροι χρησιμοποιούμε τα κοινωνικά δίκτυα για να ανακαλύψουμε ενδιαφέρον περιεχόμενο και να παραμείνουμε ενημερωμένοι.

Αλλά για ένα βαθύτερο επίπεδο αλληλεπίδρασης, τα μηνύματα έχουν γίνει το κέντρο της ψηφιακής μας ζωής. Είναι πιο οικεία και ιδιωτικά και με την κρυπτογράφηση είναι επίσης πιο ασφαλή».

Ο ισχυρός άνδρας του διαδικτυακού κολοσσού σημείωσε πως η εταιρεία εργάζεται πάνω στην επόμενη γενιά προσωπικών μηνυμάτων. «Με έμφαση στο απόρρητο και την ασφάλεια, προστέθηκαν βιντεοσυνομιλίες, φωνητικά μηνύματα, stories, πληρωμές και πολλά άλλα τόσο στο WhatsApp όσο και στο Messenger.

Με τις κοινότητες, δίνουμε -πρόσθεσε ο ιδιοκτήτης της Meta - τη δυνατότητα στους ανθρώπους να επικοινωνούν όχι μόνο με στενούς φίλους, αλλά με όλες τις διαφορετικές κοινότητες στη ζωή τους».

«Δημιουργήσαμε τις κοινότητες WhatsApp για να διευκολύνουμε την οργάνωση όλων των ομαδικών συνομιλιών και την εύρεση πληροφοριών. Προσθέτουμε επίσης νέες δυνατότητες σε ομάδες στο WhatsApp, όπως αντιδράσεις, κοινή χρήση μεγάλων αρχείων και μεγαλύτερες ομαδικές κλήσεις», ανέφερε ο Μαρκ Ζούκερμπεργκ και τόνισε ότι «από

την αρχή θα ενσωματωθούν λειτουργίες κρυπτογράφησης και ασφάλειας».

Ο επικεφαλής της Meta δήλωσε πως αναμένει ότι οι κοινότητες θα αποτελέσουν σημαντική εξέλιξη για το WhatsApp, αλλά και για την ηλεκτρονική επικοινωνία στο σύνολό της. Υπογράμμισε επίσης ότι θα δημιουργηθούν κοινότητες στο Messenger, το Facebook και το Instagram.

Μερικές διαπιστώσεις:

Η εξέλιξη της τεχνολογίας της επικοινωνίας εκμηδενίζει τις αποστάσεις.

Σε αυτό το νέο κόσμο της επικοινωνίας, οι ακριτικές περιοχές μπορούν κάλλιστα να βρεθούν στο κέντρο των εξελίξεων, σπάζοντας έτσι την γεωγραφική τους απομόνωση, μια και ο σημερινός κόσμος έγινε στην πράξη, αυτό που προέβλεψε στο παρελθόν ο Μάρσαλ Μακ Λούαν για την τηλεόραση, ένα οικουμενικό χωριό.

Μπορούν τώρα εύκολα, να αναδείξουν την ιδιαίτερη ταυτότητα τους. Να ακουστεί η φωνή τους σε ένα ευρύτερο κοινό. Να διοργανώνουν εκδηλώσεις, που αφορούν τα επί μέρους ήθη και έθιμά τους. Αλλά και να συμμετέχουν με τους προβληματισμούς τους, στο πολιτικό, πολιτιστικό και κοινωνικό γίγνεσθαι.

Αυτό σημαίνει ότι μέσω του κινητού μας πια, μπορούμε να γυρίσουμε από μια ταινία ή να συνομιλήσουμε με εικόνα απευθείας με οποιονδήποτε στον κόσμο.

Άρα το Καστελλόριζο, που είναι τόσο μακριά από το κέντρο της Πρωτεύουσας μπορεί κάλλιστα να βρεθεί πολύ κοντά μας.

Οι απανταχού στον κόσμο Καστελλοριζιοί της διασποράς, μπορούν να μαθαίνουν νέα από την ιδιαίτερη τους πατρίδα και ταυτόχρονα να στέλνουν σε εικόνα όλα όσα συμβαίνουν στον σημερινό τόπο εγκατάστασής τους.

Με ένα laptop και μερικά κινητά 5ης γενιάς, μπορεί να δημιουργηθεί στην ουσία ένα κέντρο εκπομπής, επαφής και επικοινωνίας των απανταχού πολιτών που έλκουν την καταγωγή τους από το Καστελλόριζο.

Και δεν είναι μόνο η δυνατότητα μετάδοσης εικόνας και ήχου, είναι και το ίντερνετικό ραδιόφωνο, που μπορεί να κρατάει με τα μουσικά του ακούσματα και τον ζεστό λόγο, συντροφιά στον καθένα που ζει μακριά από το νησί της καταγωγής του. Από τον ταξιτζή της Μεμβούρνης μέχρι τον υπάλληλο ενός γραφείου στη Νέα Υόρκη.

Μπορεί κάλλιστα να συνδέονται μεταξύ τους τα ακριτικά νησιά μέσω ίντερνετ με εικόνα και ήχο από το Καστελλόριζο, μέχρι την Γαύδο και από τους Οθωνούς μέχρι την Σύμη. Να ανταλλάσσουν εμπειρίες από την καθημερινότητα, τις γιορτές τους, τα ήθη και τα έθιμα τους.

Ήδη εδώ και μια δεκαετία και πλέον σε πολλές χώρες τα λεγόμενα social media έχουν ξεπεράσει σε εισπράξεις από διαφημίσεις τα παραδοσιακά Μέσα, όπως είναι το ραδιόφωνο και η τηλεόραση. Αυτό σημαίνει ότι με την διείσδυση των διαφημιστικών πακέτων στο ίντερνετ, μπορεί κάλλιστα αυτή η δραστηριότητα να αποφέρει και κάποια έσοδα.

Ιδού λοιπόν πεδίο δόξης λαμπρό για τους κατοίκους των ακριτικών νησιών να αξιοποιήσουν την τεχνολογία, και χωρίς ιδιαίτερο κόστος, να βγουν έτσι από την γεωγραφική τους απομόνωση.

**Δημοσιογράφος-Αρθρογράφος Newideas.gr, -
πρώην Διευθυντικό Στέλεχος ΕΡΤ, Sky 100,3, MEGA Channel,
Antenna Κύπρου, Kontra TV, Εφημερίδων, Περιοδικών, και
Ιστοσελίδων.**